



**R. Patris, Francisci Svarez, E Societate Iesv,
Metaphysicarvm Disputationvm, In Qvibvs Et Vniversa
Natvralis Theologia Ordinate Traditvr, Et Qvæstiones Ad
omnes duodecim Aristotelis Libros ...**

Suárez, Francisco

Mogvntiæ ; [Coloniæ Agrippinæ], 1630

Sect. 1. Quid sit Vbi in corporibus, & an sit aliquid intrinsecu[m].

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94179](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94179)

positis aliis quæ de numero & distinctione prædicamentorum, & de constitutione huius prædicamenti dicta sunt.

XXV.
Quæ genera & species habent prædicamentum Quando.

Atque ex his facile expediuntur cætera, quæ de prædicamento desiderari possunt. Nimirum quæ genera, vel species habeat hoc. n. patet ex iis, quæ de distinctione durationum dicta sunt. Item in quo sit subiecto, & quam denominationem vel effectum ei tribuat, & alia similia, quæ inter disputandum de durationibus tacta sunt. De proprietatibus vero huius prædicamenti nihil addendum occurrit. Solent quidem prædicamento Quando attribui illæ duæ proprietates negatiuæ, quæ sunt non habere contrarium & non suscipere magis & minus, quæ sunt veræ intellectus de propria contrarietate, & immediata ac per se, & de magis & minus secundum intentionem, nam secundum extensionem clarum est, tempus, & consequenter etiam Quando, recipere magis & minus: sic enim vere dicitur vna res magis durare, quam alia, & inter præteritum & futurum est quædam repugnantia, sed non propria contrarietas, sed magis potest ad contradictionem accedere. Hæ igitur proprietates etiam possunt durationi in communi attribui: neq. occurrunt aliæ, quæ illi vt sic conueniant. Diuersis autem durationibus variæ proprietates attribui possunt, vt esse indiuisibilem, vel diuisibilem, simplicem vel compositam, iuxta ea, quæ de distinctione durationum tradita sunt.

DISPUTATIO LI.

De Vbi.



ost accidentia omnino intrinseca censetur Vbi aut locus proxime conuenire substantiis vel quibuscunque rebus existentibus: vnde etiam à Philosophis moralibus numerantur circumstantia Vbi inter eas quæ humanis actibus accedere solent, sicut numeratur etiam quædam & alia similia. Post aliorum ergo prædicamentorum considerationem, conuenienti ordine sequitur hæc disputatio de Vbi, in qua non erit necessarium inquirere an sit, quia nihil est notius, sed tria sunt quæ difficultatem præcipuam habent, quid nimirum Vbi sit, & quomodo ad locum comparetur, & quibus rebus proprie conueniat hoc Vbi prædicamentale, de quo agimus: ex quo etiam constabit quod duplex sit, & consequenter quomodo prædicamentum hoc sit coordinandum, ac tandem, quæ proprietates illi attribui possint.

SECTIO I.

An Vbi sit aliquid extrinsecum, vel intrinsecum corpori, quod alicubi esse dicitur, & quidnam illud sit.



Vbi Vbi non limitetur ad solas res quantas & corporeas, vt infra dicam, tamen quia res corporeales notiores nobis sunt, in eis rationem eius explicabimus, quam postea facile erit per proportionem seu abstractionem ad res alias applicare. Quia vero in omni prædicamento accidentis tria possunt considerari, scilicet abstractum, quod se habet vt forma & subiectum quod tali forma afficitur, & concretum seu compositum inde resultans. vt essentia huius prædicamenti exacte cognoscatur, hæc omnia explicanda erunt. Et quod ad subiectum spectat, quoniam iam supposuimus locuturos nos de rebus corporeis, constat subiectum ipsius Vbi, esse ipsum corpus quantum, quod alicubi esse dicitur: explicandum ergo est, quid sit illud abstractum, & forma seu quasi forma, à quo corpus dicitur hic vel

illic esse, & quomodo ad subiectum ipsum comparatur, & ab illo distinguatur: & ideo facile constabit quale sit concretum, quod ex his coalescit.

Prima sententia refertur.

In hac ergo re tres, vel potius quatuor inuenio sententias. Prima est, Vbi esse formam quandam extrinsecam, & extrinsece denominantem rem quæ alicubi esse dicitur, nimirum superficiem ultimam corporis continentis, quæ fundari potest primo, quia esse alicubi nihil aliud est quam esse in aliquo loco, ergo forma huius prædicamenti, quia res vbicatur (liceat sic loqui ad rem declarandam) non est nisi locus quo circumscribitur vel continetur, sed locus est superficies ultimæ corporis continentis immobilis, teste Philosopho lib. 4. Phys. à princip. ergo forma ipsius Vbi est locus: ergo huiusmodi Vbi est quod extrinsecum, & extrinsece denominans, nam locus seu superficies continens, extrinsecum quid est, & extrinsece denominans locatum.

Secundo, quia esse in loco continens, aliquid prædicatum reale est & accidentale: ergo pertinet ad aliquid prædicamentum accidentis, sed non pertinet ad prædicamentum quantitatis, vt supra dictum est: ergo pertinet ad præsens prædicamentum, quia nō est aliud ad quod spectet: ergo forma huius prædicamenti non est nisi locus extrinsecus, locari autem, & esse alicubi, idem erit: & consequenter effectus formalis huius prædicamenti solum in denominatione seu adiacentia extrinseca consistit.

Tercio, nam eadem attributa vel differentie attribuantur loco, & Vbi, vt v.g. sursum aut deorsum: hæc namq. sunt differentie loci teste Arist. 4. Phys. tex. 27. si autem quæ ratur vbi est res, recte responderetur esse sursum vel deorsum: ergo etiam sunt hæc differentie ipsius Vbi, ergo signum est esse idem Vbi, quantum ad formale & abstractum (sic enim loquimur) quod locus. Vnde fauet huic sententiæ D. Tho. quatenus in 2. Metaphys. generatim docet omnia vltima prædicamenta esse extrinseca denominationia: quod nonnulli sequuntur. Et specialiter 1. par. quæst. 110. art. 3. ait, Mobile secundum locum non est potentia ad aliquid intrinsecum, in quantum huiusmodi, sed solum ad aliquid extrinsecum, scilicet, ad locum. Idem ferè habet q. 6. de Potent. art. 3. & 2. con. gent. c. 13. expresse dicit, Aliquando denominatur aliquid ab eo quod est extra ipsum vt à loco dicitur esse aliquid alicubi: ergo cum per motum locale acquiratur, & amittatur ipsum Vbi, aperte sentit D. Th. formam ipsius Vbi esse locum extrinsecum.

Secunda sententia refertur, & difficultas eius ostenditur.

Secunda sententia est, Vbi non esse ipsam formam extrinsecam, seu superficiem ultimam continentem, sed esse quippiam intrinsecum, passiuè relictum in locato ex circumscriptione loci. Vnde iuxta hanc sententiā quamuis Vbi non constitutur formaliter per formam extrinsecam, requirit tamen illam quasi radicem vel fundamentum eius, nimirum vt ex adiacentia eius vbicatio (non enim habemus aliud abstractum nomen) confluat. Hæc est sententia Gilberti Porret. in suo opus. de sex principiis, vbi sic definit, Vbi est Circumscriptio corporis ex circumscriptione loci proueniens: vnde inferius colligit non esse idem locum quod vbi, nam locus (ait) in corpore continetur ambienti, Vbi vero in corpore quod ambitur. Et hanc sententiam sequuntur Soto, & alii moderni: imo & Soto loco statim citando. Et omnes qui tenent locum esse de prædicamento quantitatis, consequenter negabunt esse formam huius prædicamenti, atq. ita non poterunt constituere hoc prædicamentum in aliqua denominatione extrinseca, quia præter locum extrinsecum, nihil fingi potest à quo sumatur.

Quod

VI.

Quod si ab auctoribus huius sententiae queratur, quidnam sit illud intrinsecum, quod relinquitur ex circumscriptione extrinseci loci, quidam respondet esse relationem quandam corporis, contenti ad locum continentem, quam explicamus per hanc denominationem, scilicet, esse contentum in loco, nam esse alicubi nihil aliud esse videtur, quam aliquo loco contineri. Et haec opinio tribuitur Soto, qui in vniuersum ait haec sex vltima praedicamenta esse relationes extrinsecus aduenientis. Quodlibet. 11. ait locum esse relationem continentis, unde e converso rationem huius praedicamenti videtur constituere in passiva relatione contenti ad continentem: quod etiam sentit Ant. And. in lib. de sex. princip. Sed de hac sententia in communi iam supra dictum est. Et quidem si in praesenti confurgit aliqua relatio realis locati ad locum, illa est praedicamentalis, sicut relatio propinquitatis & distantiae, & aliae relationes contactus, vel unionis, nam aequae habet totum suum esse ad aliud, & aequae confurgit, positae proximo fundamento & termino, vt ex dicendis constabit. Item, alia relatio continentis, quae est in loco, esset extrinsecus adueniens: ergo constitueret distinctum praedicamentum, sicut relatio actionis vel passionis, iuxta eorum sententiam.

VII.

Alii, vt Soto, solum dicunt, Vbi non esse relationem nec locum, sed contineri in tali loco. Sed hoc nihil explicat, tum quia contineri in loco solum est de nominatio extrinseca, vel si est aliud, explicetur quid sit: quia denominatio, qualiscunque sit, est a loco, vt a forma denominante: denominatio autem sumpta a forma, ad illud praedicamentum reducit, ad quod ipsa forma, nam forma & effectus formalis eiusdem praedicamenti sunt. Addit vero Soto, Vbi praeterea includere tale esse in loco, quod explicari non potest sine relatione distantiae ad centrum, vel polos mundi. Tamen neque ipse declarat quid illud sit nec declarasset, dicere posset, esse aliquid relictum ex circumscriptione extrinseci loci, vt ex sequentibus intelligetur.

VIII.

Aliter ergo Albert. Mag. lib. de sex. princip. tract. 3. c. 1. dicit in primis, circumscribi esse figurari quod continetur ad figuram, continentis. Deinde distinguit triplicem circumscriptionem: prima est corporis continentis, quam dicit esse actionem quandam: secunda est circumscriptio corporis contenti, quae est passio: tertia est commensuratio locati ad locum, quam dicit procedere ex duobus primis: & hanc dicit esse Vbi, secundum quod est speciale praedicamentum, tum, quia ad nullum aliud praedicamentum pertinet. Atque ita concludit Vbi esse circumscriptionem non immediate prouenientem a loco, sed ex circumscriptione passiva loci. Verum haec explicatio obscurior est quam res ipsa. Et primo quantum ad id quod supponit, vt res circumscribatur a loco extrinseco, non oportet, vt ab eo figuretur, nam interdum ita fit saepius vero e contrario, quia res omnes solidae, quae sunt in aere, vel aqua, & vel in alio simili corpore fluido, aut facile diuisibili, potius conferunt figuram ipsi loco: aliquando vero neutrum figurat aliud, vt patet in caelis, & in quibuscunque rebus solidis. Ad circumscriptionem ergo necessarium est, vt corpus continens & contentum habeant proportionatam figuram: haec vero interdum supponitur, interdum causatur in altero corpore, ex contractu alterius solidioris, siue sit locus, siue locatum. Deinde circumscriptio actiua & passiva non sunt proprie actio & passio, sed potius se habent tanquam informatio extrinseca quali actiua & passiva. Denique commensuratio illa nihil apparet quod esse possit, praeter relationem equalitatis, aut mensurae: haec autem non potest constituere speciale praedicamentum, vt ex dictis constat. Haec ergo tota sententia diffinisse potest explicari.

Tertia opinio quod Vbi sit spatium, tractatur & impugnatur.

IX.

Tertia opinio est, Vbi nullo modo esse superficiem continentem, aut aliquid ex illa relictum, sed esse spatium illud, quod ipso corpore repletur, quod alicubi esse dicitur. Vt, verbi gratia, in vase intelligimus esse quoddam spatium interiectum inter latera vasis & comprehensum ac circumdatum vltima superficie conuexa vasis, quod spatium vacuum esset, si aqua vel alio simili corpore non repleretur. Hoc ergo spatium dicit haec sententia esse ipsum Vbi. Quae fuit vetus sententia Philosophorum ante Aristotel. quam post ipsum etiam aliqui secuti sunt. Vt late refert Simplicius 4. Phys. ad c. 5. in Pigressione de loco & Auicenna 2. sufficien. c. 6. imo & Philoponus 4. Phys. sic illam sequi videtur. Fundamentum sumi potest primo ex impugnatione aliarum opinionum, quia Vbi non requirit extrinsecum corpus circumstant, vt patet in vltima sphaera caelesti. Deinde, quia Vbi, vt ipsum nomen praefert, est id in quo primo recipitur corpus, quod alicubi esse dicitur: hoc autem non est, nisi illud spatium. Quod patet primo, quia illud spatium est, quod proxime & immediate ipso corpore repletur: ergo etiam corpus in illo proxime recipitur. Secundo, quia in toto illo spatio recipitur totum corpus, & in parte spatii pars corporis, & intus partes corporis recipiuntur in interioribus partibus spatii, & ita reliquae omnes cum proportionem. Tercio, quia ex hoc immediate habet corpus quod sit hic potius quam alibi, & non ex corpore circumstante, nam licet hoc varietur circa corpus alicubi existens ipsum corpus circumdatum in eodem Vbi semper manet.

X.

Sed statim occurrit inquirendum in hac sententia quid sit hoc spatium: in quo explicando mire hallucinati sunt auctores eius. Quidam dixerunt, referente Simplicio, illud spatium esse corpus indiuisibile, & immateriale: in quibus verbis apparet repugnantia, sed forte intelligebatur esse indiuisibile, non quia caret partibus, sed quia disungi non possunt: immateriale vero vocabant, quia est penetrabile cum quolibet corpore: & similiter dicebant esse immobile, quia de ratione huius spatii est, vt non sit in loco, nec moueatur loco, alias querendum esset aliud spatium eius. Sed haec sententia non solum repugnat rationi, sed etiam videtur esse contra fidem, nam oportet dicere hoc spatium esse aeternum, imo & increatum, quia non potest esse infinitum spatium aptum repleti corporibus, & quia alias tale corpus si esset creatum posset annihilari, & tunc etiam intelligeretur ibi relinqui spatium vacuum. Praeterea in tali corpore necessario essent tres dimensiones reales, ergo & quantitas esset: impenetrabile cum aliis corporibus: ergo non posset esse Vbi receptiuum aliorum, vt iam dicemus.

XI.

Fuit ergo alia vetus opinio, hoc spatium esse quantitatem solam, habentem suas dimensiones vndique diffusas. Quam sententiam ex professo impugnat Arist. in 4. Phys. & est per se incredibilis: tum quia non possunt esse dimensiones quantitativae natura sua per se separatae ab omni substantia, tum etiam, quia cum corpora, quae constituuntur in loco habeant suas proprias dimensiones, non possunt simul esse penetratiue cum tali spatio, vt constat ex superius dictis de quantitate. Hic etiam habet locum argumentum sumptum ex principiis fidei, quia vel illa quantitas est increata aut aeterna, & hoc est contra fidem, aut est certa simul cum aliis rebus, & sic praestelligi potest spatium in quo illa creata est, quodque vacuum manere posset, si Deus illam annihilaret, & ita est impertinens illa quantitas.

XII.

Alii ergo probabilius dicunt illud spatium prout intelligitur distinctum a corporibus replentibus illud.

fff 4 lud.

Iud non esse aliquid reale positium, sed esse vacuitatem quandam ex se includentem carentiam corporis cum aptitudine ut illo repleatur: & hoc spatium sic declaratum, dicunt esse id vbi corpus recipitur, & vti sic constituere predicamentum Vbi, vel esse proprium locum corporum. Quam opinionem probabilem censet Toletus 4. Phys. q. 3. & non posse demonstrative impugnari. Sed nihilominus sufficienter videtur posse conuinci illud spatium prout condistinctum à corpore continente & contento, reuera esse nihil, quia neque est substantia, neque accidens, neque aliquid creatum aut temporale, sed æternum. Et licet intelligatur per modum capacitatis, non tamen est capacitas realis & passiva, sed ex parte eius est sola non repugnantia, & potius ex parte corporum intelligitur aptitudo quædam ad occupandum tale spatium. Ergo non potest illud spatium esse forma huius predicamenti, neq. omnino alienius predicamenti realis. Primo, quia non est forma realis. Secundo, quia secundum se ad summum concipitur per modum cuiusdam priuationis; hoc autem predicamentum non constituitur priuatione, nam esse hic vel alibi non est priuationem quid. Tertio, quia si fingamus diuina virtute fieri vacuum spatium huius aulæ, illud inane interiectum inter parietes in nullo predicamento esse quia nihil esset: ergo quando illud inanerepletur corpore, non potest pertinere ad predicamentum reale tanquam forma dans aliquod esse tali corpori.

Quarta sententia verisimilior.

XIII.

Est ergo quarta sententia, quæ affirmat, id quod est formale in predicamento Vbi, esse quandam modum realem & intrinsecum illi rei, quæ alicubi esse dicitur, à quo habet talis res, quod sit hic vel illic. Qui modus per se non perdet à corpore circumscripto, neque ab aliquo alio extrinseco, sed solum materialiter à corpore quod alicubi est, effectiue autem ab ea causâ, quæ tale corpus ibi constituit vel conseruat. Vnde fit, ut talis modus non ponatur esse mera relatio predicamentalis, quia nullum habet realem terminum, quem respiciat, aut à quo pendeat, sed esse quid absolutum quamuis à nobis non possit explicari, nisi per modum fundamenti aliquarum relationum distantie, vel propinquitatis: & ideo dicitur esse relatiuum secundum dici. Et probabile etiam est includere transcendentelem habitudinem ad tale spatium; nam transcendentelem habitudo non semper postulat positium terminum realem. Denique hic modus in re ipsa distinctus ponitur à subiecto, quia potest subiectum sine illo manere, & illud de nouo acquirere, & ideo necessaria est saltem distinctio modalis, non vero ponitur maior, quia, non est vlla ratio, quæ maiorem distinctionem indicet: & alioqui intelligi non potest talis modus sine aliquo subiecto quod alicui sit. Atque hæc sententia videtur mihi proxime ad veritatem accedere: ut tamen res tota comprehendatur, paulatim explicanda est.

Prima assertio.

XIV.

In quolibet corpore est modus qui dam ab ipso distinctus quo in loco consistit.

Dico ergo primo, esse in quolibet corpore proprium quandam modum intrinsecum ex natura rei distinctum à substantia, quantitate, & alijs accidentibus corporis, à quo modo essendi formaliter habet vnumquodque corpus esse præsens localiter alicubi, seu ibi, vbi esse dicitur. Probatur, quia cum corpus dicitur esse hic vel illic, his vocibus significatur aliquid reale conueniens tali corpori, tum quia à parte rei id est verum potest acquiri & amitti per mutationem realem: motus enim localis, realis mutatio est, & tamen per illum non admittitur nec acquiritur, nisi esse hic vel illic: tum etiam, quia hoc i-

plum esse hic vel illic, est conditio necessaria ad actiones reales, vel passionem, & censetur esse fundamentum relationum realium.

Rursus hoc ipsum reale quod his vocibus subest, esse hic, vel illic, non est aliquid mere extrinsecum illi corpori, quod hic vel ibi esse dicitur, neque in sola denominatione extrinseca consistere potest. Quod patet, primo, quia per mutationem folius denominationis extrinsece non mutatur res realiter, nam etiam in Deo variatur denominatio intrinseca quæ dicitur esse in hac vel illa creatura, & tamen non propterea Deus mutatur, sed corpus si nunc sit hic, & postea alibi, intrinsece & realiter mutatur: ergo non variatur in illa sola denominatione extrinseca, sed aliquid intrinsece in ipso existens: illud ergo significari dicimus illis vocibus, esse hic vel illic. Secundo, quia si esset aliquid extrinsecum maxime esset corpus circumdans, seu superficies eius vltima, sed hoc non: ergo. Probatur minor, quia licet varietur corpus circumdans, nihilominus corpus ibidem manet vbi antea erat, nec per illam variationem corporis, aut superficiei circumdantis, mutatur realiter corpus circumdatum, ut patet de arbore aut saxo existente in flumine. Et conuerso res quæ erat hic, alibi constituitur, etiam si eadem superficie eiusdem corporis circumstantis circumscribatur, ut patet in homine, qui in naui deferitur: ergo illud in quo intrinsece consistit esse hic vel alibi, non est sola illa denominatio extrinsece proueniens à corpore circumscripto. Nam si mutatur circumscriptio, & manet idem esse hic: ergo aliquid aliud est hoc, esse hic, quæ extrinseca circumscriptio, nam si essent idem, non posset vnum amitti, & aliud resineri ut ex principis positis de distinctionibus rerum in disput. 7. constat. Relinquitur ergo hunc modum esse intrinsecum corpori alicubi existenti, id est, in ipso existentem, & efficientem illud per veram unionem, vel identitatem cum illo.

Ex quo etiam facile probatur hunc modum esse distinctum ex natura rei à subiecto, quantitate & cæteris accidentibus eius, quia hic modus potest acquiri & perdi nulla alia mutatione facta in subiecto, neq. in quantitate, aut cæteris qualitatibus eius. Nam per mutationem localem acquiritur hic modus, & amittitur alius eiusdem ordinis, non facta mutatione in aliqua alia re per se loquendo: ergo ex eodem signo recte concluditur distinctio ex natura rei, saltem modalis: impossibile est enim intelligere, mutationem realem in aliquo fieri, quin per eam aliquid reale acquirat, si sit mutatio positiua, vel emittat, si sit priuatiua: mutatio autem localis, quia in corporibus semper est ex vno termino positiuo in alium, vtrumque necessario includit: id autem, quod de nouo & realiter acquiritur mobili, non potest non esse saltem modaliter distinctum ab illis, quæ antea habebat.

Quod vero formalis effectus huius præsentie seu modi sit constituere suum subiectum hic vel illic, facile etiam probatur ex dictis, quia quamdiu res conseruat in se hunc modum præsentie, semper ibidem manet, vbi prius erat, etiam si nulla alia mutatio fiat, nec in inhaerentibus, nec in adiacentibus rebus, ut etiam declaratum est, exemplo hominis, qui in naui deferitur; ergo signum est proprium effectum formalem talis modi præsentie esse, alicubi constituere rem cuius est modus. Secundo, quia per motum localem per se primo acquiritur vel amittitur hic modus præsentie, ut declaratum est, & amplius constabit ex dicendis. Sed quod per mutationem localem primo acquiritur, vel amittitur, est esse hic vel illic, ut per

ut per se satis constat, & ex doctrina Philosophi 5. Physico. ergo hic modus, est quo formaliter constituitur res alicubi.

Secunda assertio.

XVIII.
Quomodo
se habeat
ubi ad cor-
pus am-
bientem.

Dico secundo: Hic modus presentie non solum non provenit formaliter ab extrinseco corpore vel superficie ambiente verum etiam nullo modo ex circumscriptione illius resultat, nec per se illam requirit, quamvis ob naturalem ordinem corporum uniuersi nunquam sit sine illa, praterquam in vltima sphaera celestis. Prima pars huius assertionis est cuius ex praecedente, quia hic modus presentie est intrinsecus rei, cuius est modus: ergo non potest superficies extrinseca esse causa formalis eius. Patet consuetudine, tum quia superficies continens solum extrinsece adiacet corpori contento, & ideo ut sic non potest habere effectum formalem intrinsecum: tum etiam, quia hic modus est quidam forma afficiens suum subiectum: ergo non indiget alia forma.

Quod vero in nullo etiam genere causa resultat hic modus presentie ex circumscriptione corporis ambientis, probatur discurrendo per singula genera causa. Et quoniam de materiali & finali res est clara, de efficiente probatur, quia per se loquendo, & ex vi circumscriptionis corpus continens nullam efficientiam habet in contento: aut enim efficeret per superficiem ut sic, & haec non est actiua, aut per qualitates aliquas, & haec sunt per accidens ad rationem continentis & contenti, nam hoc modo sepe accidere potest, ut conuerso contentum agat in continens: aliquando vero potest nulla esse talis actio ob aequalitatem resistentis, vel incapacitatem passivi. Dices, argumentum recte probat de propria efficientia, non vero de aliqua resultantia. Sed hoc eadem ratione refellitur, tum quia propria resultantia non est sine aliquo modo efficientis: tum etiam, quia neque talis resultantia esse potest ex qualitatibus, nam ut dixi, sunt per accidens ad rationem contenti & continentis: & praeterea ad agendum supponunt presentiam vel propinquitatem, non causant illam, nisi fortasse quaedam qualitates, quae specialiter sunt virtutes motu, quae tamen non habent efficientiam propter circumscriptionem, sed propter tractionem aliquam vel impulsu. Rursus nec resultantia illa potest esse ex sola superficie circumscribente ut sic, quia illa nullo modo est actiua, & praeterea extrinsecum subiectum. Et declarari praeterea potest, quia resultantia naturalis modo extrinsece semper est ab aliqua forma dante subiecto vel composito aliquod esse intrinsecum, sed superficies continens, nullo modo esse reale confert corpori contento: ergo non potest ab illa physice resultare hic modus intrinsecus. Et ita simul probatum manet non resultare hic modum ex circumscriptione loci extrinsece in genere causa formalis, quia nec resultat immediate ut proprius effectus formalis, ut in praecedenti parte probatum est, nec secundo ac mediate, quia non intercedit aliquis alius effectus immediatus, quo mediante possit resultare.

XIX.

Tandem hinc etiam probata manet tertia pars conclusionis nimirum, quod hic modus presentie per se non pendet ex circumscriptione loci extrinsece, quia in nullo genere causa inde resultat: ergo non est cur pendeat ab illa. Dices, pendere tanquam a necessario termino, ad quem ille modus dicitur habitudinem: & eodem modo posset dici inde resultare sicut relatio dicitur resultare ex fundamento & termino. Sed contra hoc est primo, quia hic modus presentie nec est relatio praedicamentalis, nec est realis & physica unio corporis circumscripti ad continens ergo nulla ratione potest pendere ab illo ut a termino. Consequentia patet ex sufficienti partium enumeratione, nec enim ex cogitari potest alius modus

termini qui ad praesens possit accommodari. Minor etiam per se est satis nota, quia solus contactus intercedit inter corpus continens & contentum: contactus autem non est vera unio. Maior autem superius probata est contra Scotum, & declaratur amplius, nam licet inter corpus continens & contentum insurgat relatio realis praedicamentalis, vel propinquitatis, vel contactus, vel continentis & contenti, aut quocunque alio nomine vocetur, tamen modus presentie non consistit in illa relatione: quin potius supponitur ad illam ut proximam fundamentum: Quod patet, nam fieri potest, ut praexistat corpus cum superficie apta ad circumscribendum aliud corpus, & quod illud aliud corpus etiam sit in rerum natura, & inter ea non insurgat relatio continentis & contenti, donec huiusmodi corpus moueatur, & acquirat talem presentem, qua acquisita statim insurgit praedicata relatio: non est ergo talis presentia praedicamentalis relatio, neque ea de causa pendet ex corpore circumscribente.

Praeterea ea probatur haec pars exemplo vltimae sphaerae celestis, quo confirmantur omnia quae diximus, nam illud corpus habet veram & realem presentiam ibi ubi est, & tamen non habet aliud corpus quo circumscribitur: agimus enim de coelo Empyreico quo nullum est superius: ergo hic modus presentie per se non requirit superficiem circumscribentem, neque ab ea pendet. Maior videtur ex terminis per se nota: quomodo enim intelligi potest corpus propinquum alteri & contingens illud, nisi quatenus habens realem presentiam iuxta illud? sic autem est illud coelum iuxta primum mobile. Quod vero etiam in illo primo coelo, sit illa presentia modus ex natura rei distinctus ab illo, probatur, quia est separabilis ab illo corpore, ipso manente in rerum natura: posset enim Deus coelum illud in alium locum transferre, vel secundum partes mouendo illud circulariter, quod nobis satis est, vel etiam secundum se totum, transferendo illud, v.g. infra primum mobile: quis enim audeat haec negare diuinam potentiam. Simile argumentum est, quia posset Deus annihilare coelum supremum conseruato proximo coelo ubi nunc est: retineret ergo tunc eundem modum presentie sine corpore circumscribente: ergo per se & intrinsece non pendet ab illo. Denique posset Deus mouere localiter corpus per vacuum, ut nunc suppono, quia nulla potest ostendi implicatio contradictionis: ergo tunc acquireret corpus modum presentie sine superficie circumscribente: non est ergo inter haec intrinseca & per se dependentia. Quod ergo naturaliter nunquam separantur in corporibus infra supremum coelum contentis, provenit est naturali ordine uniuersi, quod ita constitutum est, ut naturaliter non possit in eo dari vacuum: unde sic ut nunquam aliquod corpus acquirat intrinsecam presentiam localem, quin simul terminetur extrinsece aliqua superficie vltima corporis ambientis. Non quia intrinseca ratio talis presentie vel mutationis, quia illa acquiritur, hoc per se postulat, sed quia semper vnum corpus est contiguum alteri ex ordine uniuersi absque villo spatio interiecto.

Tertia assertio.

Dico tertio: Hic modus presentie, qui intrinsece conuenit corpori alicubi existenti, est formale, seu abstractum praedicamenti Vbi, cuius subiectum est ipsum corpus, quod tali modo afficitur: concretum autem erit totum compositum ex corpore, & tali modo, quod non habet proprium nomen impositum, sed per aduerbia significari solet, cum dicitur corpus hic vel illic existere. Prima pars conclusionis, ex qua ceterae necessario consequuntur, probatur primo, quia hic modus aliquod accidens est in corporibus, & non pertinet ad alia praedicamenta: ergo constituit hoc praedicamentum Vbi. Maior probatur,

XXI.
Sphaera vltima celestis ut sit in loco.

XXII.
Quid sit abstractum & concretum praedicamenti ubi.

tertia illa ille modus presentie est distinctus ex natura rei à corpore cuius est modus, & in illo adest & abest per accidentalem mutationem: ergo est verum accidens corporis. Minor vero facile probari potest discurrendo per cetera predicamenta accidentium. Secundo, quia teste Arist. 5. Phys. ad tria tantum predicamenta est per se motus, & vnum illorum est Vbi ad quod tendit motus localis, sed motus localis per se primo tendit ad hunc modum presentie corporis in spatio: ergo hic modus est, qui formaliter constituit predicamentum Vbi. Tercio à sufficienti partium enumeratione hæc assertio satis probatur, nam refutatis aliis sententiis nihil aliud superesse videtur quod possit predicamentum Vbi constituere.

Secunda & tertia sententia iterum refutantur.

XXIII.

ET quidem de secunda & tertia opinione nihil ferè superest addendum. Nam secunda satis improbat: nihil enim reale & intrinsecum intelligi potest resultare in corpore circumscripto ex circumscriptioe alterius, per se loquendo, & ex vi illius, quod possit habere rationem Vbi, ut satis fuscè demonstratum est. Neque illa sententia aliquid habet fundamentum, cui satisfacere necesse sit. Præterea contra tertiam sententiam satis etiam demonstratum est. Vbi non posse esse rem aliquam veram, & realiter distinctam à corporibus, quæ sit spatium, in quo ipsa corpora recipiuntur, nam reale spatium, & realem dimensionem habens non est res distincta à corpore, quod nostro modo intelligendi replet spatium, quod de se esset vacuum & nihil. Nec vero possunt nostræ sententiæ ob stare ea, quæ contra illam tertiam adduximus: fatemur enim spatium hoc prout à corporibus condistinguitur, non esse aliquid creatum, quia non est aliquid reale, sed potius vacuitas quædam: hoc tamen non obstat, quominus corpus possit habere realem modum existendi, & occupandi tale spatium, quia ille modus non consistit in aliqua relatione reali ad ipsum spatium, aut in vnione vel contactu, ratione cuius spatium dicatur recipere, aut continere corpus ibi existens, nam hæc omnia requirunt realitatem in altero extremo. Sed consistit ille modus solum in reali præsentia quantitatis ipsius corporis, ratione cuius sit, ut vbi est præsens tale corpus, ibi sit spatium reale, cum sine illo nihil esset: vnde ad hunc realem modum non solum non obstat, ut ad illud spatium de se non sit aliquid reale, verum potius est necessarium.

XXIV.

*Fonsec. l. 5.
M. sap. c. 5.
1. sect. 1.
Columbr. l.
8. c. 6. 10.
2. art. 4.*

Addunt vero aliqui auctores graues, hoc spatium licet reale non sit, non tamen esse quid fictum per operationem intellectus, sed aliquid verum æternum, & immutabile, quia in eo vera intelligitur capacitas ad recipienda corpora, & intensionem eorum. Sed difficile est explicare, cum verum & ens conuertantur, cur appelletur hoc spatium verum, potius quam reale quid. Item si ens reale non est, quale ens esse potest nisi rationis, cum inter hæc non sit medium. Itaque quatenus hoc spatium apprehenditur per modum entis positiui distincti à corporibus, mihi videtur esse ens rationis, non tamen gratis fictum opere intellectus sicut entia impossibilia, sed sumpto fundamento ex ipsis corporibus, quatenus sua extensione apta sunt constituere spatia realia. non solum quæ nunc sunt sed in infinitum extra cælum, prout supra etiam in disput. 31. dictum est, tractando de Dei immensitate. Vbi etiam annotauimus, cum corpus dicitur esse in spatio imaginario, illud, esse in, sumendum esse intransitiue, quia non significat esse in alio, sed esse ibi, vbi secluso corpore nos concipimus spatium vacuum, & ideo hæc esse ibi reuera est modus realis corporis, etiam si ipsum spatium ut vacuum vel imaginarium nihil sit.

Censura prima opinione.

Circa primam vero opinionem aliquid est, in quo nostræ sententiæ contradicit, & in eo illam non probamus: alia vero duo sunt, quæ nobis non sunt contraria, & per se habent dubitationem. Primum illud est, quod ratio predicamenti Vbi consistat in sola extrinseca denominatione, cuius oppositum sitis, ut existimo à nobis demonstratum est. Neque contra hæc partem affertur ibi aliqua ratio. Nam illa generalis sententia, quod omnia sex predicamenta vltima sunt extrinsece denominationes, non potest vniuersaliter sustineri, ut supra visum est. Cum vero à S. Thom. vel alio auctore graui dicitur per motum localem non acquiri aut periri rem intrinsecam sed extrinsecam, interpretandum id est de re distincta realiter à mobili qualis in alteratione & augmentatione acquiri solet, nam illam differentiam intendunt constitutur inter motum localem, & alios motus. Quam sumpserunt ex Arist. 8. Phys. vbi inquit: Quod mouetur, minime omnium motionum latione ab essentia abstrahitur: hæc enim sola nihil quod in se mutatur. Quomodo autem hoc intelligendum sit, declarat, dicens: Quomodo eius, quod alteratur, qualitas eius quod augescit & decrescit quantitas: itaque nulla propria & realis forma amittitur, vel acquiritur per motum localem: modus autem aliquis intrinsecus non potest non variari: alias non esset vera mutatio, ut ostensum est. Adde, quod motus localis corporis ex sententia omnium, est subiectiue in ipso mobili, quod fere adensum etiam patet: motus autem localis, sicut & omnis alius, non est nisi via ad suum intrinsecum terminum: ergo etiam intrinsecus terminus talis motus est in ipso mobili, quia via & terminus non possunt esse res omnino distinctæ, & consequenter neque in subiectis distinctis, sed terminus motus localis est ipsum Vbi: ergo.

SECTIO II.

An Vbi sit locus corporis, ita ut per illud solum vere dici possit esse in eo loco.



Vo vero adhuc dubia oriuntur ex fundamentis illius primæ sententiæ. Primum est an Vbi, prout à nobis est explicatum, sit locus corporis, vel præter illud detur locus qui sit aliquid intrinsecum locato.

Prima sententia affirmans.

NAm ex dictis videtur sequi pars affirmans: primo, quia per motum localem per se primo comparatur locus, sed non comparatur nisi Vbi, seu locus ille extrinsecus, ut declaratum est: ergo. Secundo, quia aduerbia localia supponunt locum & ex eo sumpta sunt, sed sumuntur præcise ex Vbi, nam licet ab ipso Vbi in communi habet res quod sit alibi, ita ab hoc vel ab illo Vbi quod sit hic vel illic, quæ sunt aduerbia localia. Tercio, quia vltima sphaera est in loco, nam repugnat corpus esse, & non in aliquo loco, sed in illa nullum est extrinsecum corpus quod possit esse locus eius: ergo est in loco tantum ratione sui Vbi: ergo Vbi est locus. Quarto quia alias præter Vbi daretur locus: ergo oporteret nouum predicamentum propter illum constituere, quia non pertinet ad quantitatem, ut supra vidimus: ergo si à prædicto Vbi etiam excluditur, oportet ut proprium predicamentum constituat, quia negari non potest, quin locus sit vnum ex accidentibus rei. Et hæc partem docere voluerunt Philoponus & alii, cum dixerunt spatium esse locum, quamuis non satis neque convenienter rem explicauerint. Argumenta vero quibus vtuntur, ad hoc præcipue tendunt, vel locus non